

Lapinjärvi 11.10.2021

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Viite HE 146/2021 vp.

Valtion talousarvio vuodelle 2022 – kalatalous

Suomen Ammattikalastajaliitto (SAKL) antaa seuraavan lausunnon otsikkoasiasta.

1. Yleistä

Kotimaisen kaupallisesti pyydetyn kalan osuus kokonaiskulutuksesta on noin 7 %, ja vähittäiskaupassa oleva kala on pääosin tuotua. Tällä hetkellä rekisteröityjä I luokan kaupallisia kalastajia merialueella on noin 399 ja sisävesillä 306 (tilanne 12/2020). Todellisuudessa kaupallista kalastusta pääelinkeinoa harjoittavien määrä on pienempi. Merialueella noin 200 yksikköä vastaa pääosasta saaliista. Rannikkokalastuksen tilanne on todella vaikea, kun taas sisävesikalastuksen tilanne on parempi. Avomerikalastus on selviytynyt suhteellisen hyvin, mutta keskisen silakkakiintiön voimakas pienentyminen vuosina 2020–22 tulee vaikuttamaan negatiivisesti. Turkistalouden heikkenevä suhdannetilanne vaikuttaa myös kalastukseen.

Etenkin merialueella I luokan kaupallisten kalastajien määrän vähentyminen tulee jatkumaan 2020-luvulla. Uusien kalastajien tulo alalle on vähäistä. Tilanne tulee näkymään niin kalastajien kuin kauppaan tulevan kalankin määrässä tulevina vuosina ja tehtävämme tarjota kotimaista kalaa kuluttajille vaarantuu. Tämä kehitys on vähentämässä entisestään kotimaisen kaupallisesti pyydetyn kalan osuutta kalan kulutuksesta.

Koronavirustilanne on aiheuttanut taloudellisia menetyksiä etenkin sisävesikalastukselle, mutta myös rannikko- ja avomerikalastukselle, heikentyneen kysynnän ja alentuneiden hintojen myötä. Hallituksen päättämät tukitoimet eivät ole täysin olleet sopivia alkutuotannon taloudellisten menetysten korvaamiseksi.

2. Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelma

Vuoden 2022 talousarviossa on huomioitu hallitusohjelman kirjaukset määrärahalta. (määräraha kotimaisen kalan edistämistoimenpiteisiin sekä ammattikalastuksen edellytysten turvaamiseen ja vahinkoja aiheuttavien hylkeiden poiston kustannukseen). **Hallitusohjelman kirjauksiin liittyvät toimet on välittömästi saatava liikkeelle** koska aikaa ei ole hukattavaksi elinkeinon vaikean tilanteen takia.

Valtioneuvosto on kesällä 2021 hallitusohjelman mukaisesti hyväksynyt **Kotimaisen kalan edistämishajelman**. Ohjelma on hyvin kunnianhimoinen ja **tavoitteena on kotimaisen kalan kulutuksen tuplaaminen** vuoteen 2035 mennessä. Vaikka tavoite sellaisenaan on epärealistinen,

Kotimainen kala tekee hyvää. Ammattikalastaja palvelee kuluttajaa.

on suunta (= lisääminen) kannatettava. **Tavoitteen osittainenkin saavuttaminen vaatii suuria muutoksia 2010-luvulla harjoitettuun kalastus- ja ympäristöpolitiikkaan.**

Ohjelman heikkoutena on, että se paneutuu pääosin kalan kulutuksen lisäämiseen, ja kalaraaka-aineen tuotannon turvaaminen on jäänyt taka-alalle. Eli mistä saadaan kotimaista kalaa lisääntyvän kulutuksen tyydyttämiseksi? **On huolehdittava siitä, että kalastuksen perusedellytykset ovat kunnossa ja että meillä Suomessa on kalastusyrittäjiä myös jatkossa.** On oltava mahdollista toimia kannattavasti myös rannikkokalastuksessa. Kalanjalostuksella on pääsääntöisesti puute kotimaisesta luonnonkalasta. Tilanne on merkillinen ja kansantalouden kannalta valitettava: **kotimaisen pyydetyn kalan kysyntä lisääntyy, mutta tuotantoedellytyksiä ei ole saatu sellaiseen kuntoon siten, että kysyntään pystyttäisiin vastaamaan.**

3. Suomen EMKVR-ohjelma ja byrokratia

Vuosien 2021–2027 EMKVR:n Suomen elinkeinokalatalouden ohjelmakausi on alkamassa ja kansalliset valmistelut ovat loppusuoralla. Tukimahdollisuudet (mm. investointien osalta) kaupalliselle kalastukselle ovat valitettavasti rajalliset ja esimerkiksi toimet kalastuslaivaston kehittämiseksi ja ajan tasalle saattamiseksi vaatisivat lisätoimia. Suomen ehdotus ohjelmaksi lähetetään komission hyväksyttäväksi tämän vuoden lopulla. Näyttää siltä, että EU:n uuden rahastoasetuksen ja Suomen ohjelman soveltaminen voi alkaa aikaisintaan vuoden 2022 alusta.

Byrokratian vähentäminen ei ole edennyt, päinvastoin. EU:n komission käsittelyssä oleva esitys valvonta-asetuksen muuttamiseksi sisältää uusia valvontatoimia, jotka toteutuessaan lisäävät yrittäjien kustannuksia ja työtaakkaa. Uusi tulossa oleva lisäsääntely kohdistuu erityisesti rannikkokalastukseen.

EMKVR:n ohjelman onnistunut ja tehokas soveltaminen voi parantaa kalastuselinkeinon edellytyksiä. Monet asiat ovat kuitenkin kiinni kansallisesta päätöksenteosta ja kalastuspoliittisista ratkaisuista, kuten 2016 voimaan astuneen kansallisen kalastuslain ja sen perusteella annetun kalastusasetuksen toimeenpanosta sekä muusta kalastuslainsäädännöstä, esimerkiksi kansallisen YKP-lain soveltamisesta ja kulloisestakin lohiasetuksesta. **Kalastuslainsäädännössä ja sen toimeenpanossa on turvattava kaupallisen kalastuksen toimintaedellytykset.**

Uusia kalastuselinkeinoon negatiivisesti vaikuttavia asioita on myös näköpiirissä. EU:n energiadirektiivin uudistaminen johtanee siihen, että kaupallinen kalastus menettää nykyisen polttoaineiden verovapauden ja siten polttoainekustannukset nousevat. Merkittäviä merellisiä tuulivoimapuistoja on myös suunnitteilla suomalaisten kalastajien kalastusalueille ja sen lisäksi suunnitellaan lisää merellisiä suojelualueita. Kaikki tämä tekee kaupallisen kalastuksen toimintatilán yhä ahtaammaksi. **Missä saa ja voi enää jatkossa kannattavasti kalastaa?**

4. Hylje ja merimetso

Harmaahylkeen ja merimetson kasvaneet kannat heikentävät ammattikalastuksen toimintaedellytyksiä ja etenkin hylje on suurin yksittäinen ammattikalastuksen toimintaan rannikolla vaikuttava tekijä. Näiden kysymysten osalta ei valitettavasti ole saatu konkreettista parannusta aikaan viime vuosien aikana. EMKR toimintaohjelmakauden (2014–2020) aikana korvattavaksi tuli ainoastaan hylkeiden ja merimetsojen saalille aiheuttamat vahingot, ja yhä suurempi osa vahingoista jäi yrittäjien vastuulle. Kalastusvakuutusjärjestelmä korvaa ainoastaan osittain hylkeiden pyydyksille aiheuttamat vahingot. Uuden kauden (2021–2027) korvausmenettelystä ei tällä hetkellä ole tarkkaa tietoa. Tämä korostaa entisestään hylkeen ja

Kotimainen kala tekee hyvää. Ammattikalastaja palvelee kuluttajaa.

merimetson kannansäätelyn tärkeyttä. **Hyljekanta on lisännyt kalakantojen niin kutsuttua luonnollista kuolevuutta ja tämä näkyy esimerkiksi siikakantojen kehityksessä** (Luke syyskuu 2021).

Maa- ja metsätalousministeriö on jo vuonna 2018 käynnistänyt **hyljekantojen hoitosuunnitelman päivittämisen**, mutta suunnitelma ei vielä ole valmistunut (lokakuu 2021) monista kiirehtimispyynnöistä huolimatta. Päivitetty suunnitelma (luonnos) ehtii jo vanhentua ennen kuin se edes on hyväksytty.

Ympäristöministeriön vuonna 2018 asettaman merimetsotyöryhmän tehtävänä oli laatia **ehdotus kansalliseksi merimetsostrategiaksi** sekä toimenpidesuunnitelma strategiassa asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Työ päättyi lokakuun 2019 lopulla. Merimetson aiheuttamaa ongelmaa kalavesille sekä rannikon ihmisille ja elinkeinoille suunnitelman kirjauksilla ei kuitenkaan ratkaista. Työryhmän työskentelyn raameina toimi nykyinen kansallinen lainsäädäntö. Kyseinen lähestymistapa rajasi käytännössä osan mahdollisista toimista esityksen ulkopuolelle ja lopputuloksena oli suunnitelma, josta puuttuu konkretia. Alueellinen kannanhoitotyö ei myöskään ole edennyt. **Kansalliseen lainsäädäntöön on siksi tehtävä sellaisia muutoksia, jotka helpottavat poikkeuslupien saamista** (luonnonsuojelulain muutos tai siirto metsästyslainsäädännön puolelle).

5. Yksityiskohtaiset esitykset

Yksityiskohtien osalta esitämme seuraavaa:

Hylje ja merimetsä

- maa- ja metsätalousministeriön hyljekantojen hoitosuunnitelman päivitys on saatava lopulta valmiiksi
- on syytä ryhtyä toimiin metsästyksen ja erityisesti vahinkoeläinten poistamisen tehostamiseksi ja on vältettävä kaikki toimia, jotka estävät metsästyksen harjoittamista, esimerkiksi perustamalla uusia suojelu- ja metsästyskieltoalueita pitkin rannikkoa. Itämeren norpan metsästysmääriä on lisättävä.
- hylkeiden saalille aiheuttamat vahingot korvataan todennäköisesti vain osittain EMKVR:n kautta ja kalastusvakuutusjärjestelmä on riittämätön väline pyydysvahinkojen korvaamisessa. Hylkeiden (ja merimetsöjen) aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen olisi varattava erillinen määräraha valtion talousarviossa ja/tai muutettava kalastusvakuutustukea koskevaa lainsäädäntöä.
- saimaannorpan suojelusta aiheutuvien taloudellisten vahinkojen korvaamiseen kaupallisille kalastajille on varattava riittävä määräraha
- merimetsökanta aiheuttaa ongelmia käytännön kalastukselle ja vaikuttaa merkittävästi kaupallisesti tärkeisiin kalakantoihin. Merimetsökannan rajoitustoimiin olisi ryhdyttävä heti.

SAKL:n tiedotus- ja kehittämistoiminta (30.40.51)

- hallitus on esityksessään poistanut vuoden 2021 talousarviossa olevan ja eduskunnan lisäämään 60 000 euron suuruisen määrärahan Suomen Ammattikalastajaliitolle
- kalastuselinkeinon itse harjoittamaan elinkeinokalatalouden edistämistoimintaan tulisi varata määräraha ko. momentilta. Suomen Ammattikalastajaliitto on ainoa valtakunnallinen ammattikalastajien ja kalastuselinkeinon järjestö maassamme.

Kotimainen kala tekee hyvää. Ammattikalastaja palvelee kuluttajaa.

Määräraha on erityisen tärkeä tilanteessa, missä elinkeinon toimintaan liittyvät paineet ovat suuret.

- esitämme, että eduskunta palauttaa summan ja 60.000 euron määräraha myönnetään myös 2022 talousarviossa.

[Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry](#)

Kim Jordas
toimitusjohtaja